

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

A5.2.d Unitatea de invatare nr.4 a cursului

Diplomatie Publica prin reprezentarea/valorizarea patrimoniului

Plan de cercetare

1. Introducere

1.1 Patrimoniul cultural național în diplomația publică

1.2 Instituții guvernamentale implicate în programele de diplomație culturală

2. Statutul și rolul patrimoniului imaterial în România

2.1 Cadrul legislativ pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial. Definiții extrase din legile, ordinele și hotărârile de guvern din acest domeniu

3. Patrimoniul Cultural Imaterial în Strategia Culturală în domeniul Culturii și Patrimoniului Național 2014 - 2020

4. UNESCO

4.1 Ce este UNESCO?

4.2 Delegația Permanentă a României pe lângă UNESCO

4.3 Comisia Națională a României (CNR) pentru UNESCO

4.4 România în organisme subsidiare ale UNESCO

5. Lista Reprezentativă a Patrimoniului Mondial Imaterial (PMI) UNESCO

5.1 Ce este Lista Reprezentativă a PMI UNESCO

5.2 Care sunt cele patru elemente admise pe Lista PMI UNESCO și descrierea acestora.

6. Propunerile României pentru Lista PMI UNESCO pentru perioada 2015 – 2016

7. Importanța patrimoniului imaterial în relațiile internaționale și modul în care diplomația culturală consolidează relațiile bilaterale

7.1 Detalierea conceptului de diplomație culturală și rolul patrimoniului cultural imaterial în această strategie

7.2 Relația bilaterală România – Republica Moldova sub egida diplomației culturale

7.3 Diplomația culturală a României și eșecul instrumentelor de soft-power utilizate de Federația Rusă în spațiul CSI

Rezumat: Acest capitol al suportului de curs tratează propunerile României pentru Lista Reprezentativă a Patrimoniului Imaterial (PMI) UNESCO, pentru perioada 2015 – 2016.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

În rândul acestor dosare de elemente culturale se găsesc aplicații din anii trecuți, care au fost respinse din diverse motive birocratice, la ora actuală fiind redepuse și așteptând validarea comisiilor abilitate de patrimoniu imaterial UNESCO. De asemenea, lista include și noi elemente de patrimoniu cultural imaterial care au fost lucrate împreună cu țări vecine României, fapt ce evidențiază concret rolul acestor demersuri în strategia de diplomatie culturală a unei țări.

Prezentarea dosarelor de aplicație a acestor elemente de patrimoniu cultural imaterial vor fi însoțite, acolo unde este cazul, de resurse multimedia (ilustrații și segmente audio/video).

Cuvinte cheie: Lista Reprezentativă a Patrimoniului Mondial Imaterial (PMI) UNESCO, Scoarțe, Mărțișor, Jocul fecioresc, Pelerinajul de la Șumuleu Ciuc și Ritualul Cucilor.

Obiectiv:

1. Prezentarea propunerilor României pentru Lista Reprezentativă a Patrimoniului Imaterial (PMI) UNESCO, pentru perioada 2015 - 2016.
2. Exemplificarea modului în care se construiește, exhaustiv, un dosar de element de patrimoniu cultural imaterial necesar pentru aplicarea la PMI UNESCO.

6. Propunerile României pentru Lista Reprezentativă a Patrimoniului Mondial Imaterial (PMI) UNESCO, pentru perioada 2015 – 2016

Scoarțele populare

Dosarul a fost elaborat de acad. Sabina Ispas, dr. Georgeta Roșu, Muzeul Național al Țăranului Român, dr. Doina Ișfănoni, Muzeul Satului, dr. Narcisa Știucă, Universitatea București, și Cătălina Pârvu, consilier, Ministerul Culturii.

Ca foarte multe alte domenii de activitate practică și teoretică din lumea contemporană, cultura populară a căpătat, după al doilea război mondial, o importanță deosebită. Trecutul face parte componentă a alcătuirii sociale, a istoriei și, complexitatea, profunzimea și originalitatea unei tradiții culturale se remarcă prin continuitatea mereu în dezvoltare, prin spiritul său creator. Moștenirea culturală transmisă de-a lungul multor generații relevă existența unei arte care a cultivat strălucit și meșteșugul țesutului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Așezați la răscruce de drumuri, în calea unor mari curente de civilizație, românii au adaptat deprinderilor și gustului lor canoanele artei bizantine sau occidentale, au creat un stil propriu. Și dacă unele dintre tehnicile sau motivele decorative se reîntâlnesc și la alte popoare, prin modul de reprezentare ele constituie un specific etnic românesc.

Meșteșugul țesutului s-a perpetuat în mediul rural peste secole și s-a transmis de la o generație la alta. Și, chiar dacă astăzi nu mai găsim la sate un război de țesut în fiecare casă, meșteșugul nu s-a pierdut, ba mai mult, în ultimile decenii, dă semne de revigorare.

Ansamblul interiorului locuinței tradiționale românești se caracterizează prin prezența unui număr mare de țesături funcțional – decorative, țesute din lână, care îmbracă pereții și acoperă multe piese de mobilier. Cuvântul “scoarță”, este un termen autohton generalizat pe teritoriul României, care se referă la funcția țesăturii, aceea de a acoperi pereții caselor arhaice, construite din bârne rotunde, cu interstițiile acoperite numai cu mușchi sau cu lut, pentru păstrarea căldurii¹. Numele de scoarță este folosit cu precădere începând din secolul al XVIII-lea atât în Moldova cât și în Muntenia și Oltenia. Sub forma se „shkorsó” el se regăsește și în Albania. Paul H. Stahl consideră că termenul poate fi explicat prin faptul că în trecut, țesăturile de acest fel acopereau pereții din lemn ai caselor, precum scoarța învelește copacul.

O scurtă incursiune în trecutul istoric al dezvoltării meșteșugului prelucrării fibrelor textile pe teritoriul României indică originea lui străveche. Numeroase vestigii arheologice – greutatea pentru războiul vertical de țesut, fusaiole, capete de rășchitor, realizate din lut sau corn, atestă meșteșugul țesutului și torsului, fără întrerupere, din neolitic până astăzi. Fragmente de țesături de factură arhaică din epoca bronzului, lucrate în războiul vertical cu greutatea au fost descoperite la Sucidava-Oltenia 1 și în alte localități.

Dintre uneltele descoperite în săpăturile arheologice folosite pentru obținerea firelor necesare țesutului, menționăm și fusul, considerat una din cele mai de seamă unelte meșteșugărești, care permite răsucirea firului.

Trecerea de la războiul vertical cu greutatea, la războiul orizontal de țesut, a marcat o revoluție. Săpăturile arheologice de la Garvăn-Dinogetia demonstrează că încă din prima

¹ Marin Nica, *Date despre descoperirea celei mai vechi țesături de pe teritoriul României efectuată la Sucidava-Celei, din perioada de trecere de la neolitic la epoca bronzului (2750-2150)*, în „Studii și cercetări de istoria civilizației în România”, I, Ed. Muzeul Tehnicii Populare, Astra, Sibiu, 1981

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

jumătate a secolul al XI-lea, meșteșugul țesutului atinsese oarecare perfecțiune, deoarece se folosea războiul de țesut orizontal².

Lâna se numără printre cele mai vechi fibre folosite pentru țesut pe teritoriul României, oile fiind domesticite din mileniul 7 î.Hr. Un alt material folosit la țesut a fost cânepa, atestată din Neoliticul târziu. Descoperirea, la Garvăn-Dinogeția, a trei soiuri de fire toarse confirmă folosirea ei și practicarea țesutului. Fragmente de țesături din mormintele medievale, dovedesc folosirea cânepii până târziu. Bumbacul a început să fie întrebuințat ca urzeală a scoarțelor din sec. al XIX-lea³.

În secolele XIII-XIV, cerințe vitale au determinat dezvoltarea meșteșugului torsului și țesutului fapt confirmat de documente istorice. Scoarțele au apărut în forma lor utilitar-decorativă într-o etapă iatorică a dezvoltării societății, reflectând un anumit grad de dezvoltare a civilizației. Până în evul mediu timpuriu cunoaștem puțin despre modul de lucru și aspectul țesăturilor.

În Țările Române, meșteșugul era atât de răspândit în cadrul gospodăriei, încât Anton del Chiaro Fiorentino remarcă faptul că aici „era o adevărată fabrică de țesut în fiecare casă”.

Pe baza numeroaselor mărturii documentare, foi de zestre, acte de donație sau de moștenire, se constată că de la un fond de tehnici arhaice, cu ajutorul cărora se realizau țesături din lână în două și patru ițe, prin perfecționarea tehnicilor de lucru și prin introducerea unor materiale și tehnici noi, s-a ajuns la țesăturile denumite astăzi populare.

Începând din secolul al XVI-lea, documentele ne oferă date cu privire la denumirea și unele caracteristici ale țesăturilor de diferite categorii, confirmând varietatea lor. Menționarea țesăturilor cu denumiri diferite în foile de zestre indică vechimea unora dintre termenii întrebuințați, răspândirea lor, varietatea estetică. Termenii chilim, scoarță, velință, păretar, lăicer, menționați în documentele respective, în perioade și locuri diferite, fac parte dintr-un tezaur lingvistic perpetuat până astăzi.

În vreme ce în unele țări vecine țesutul covoarelor și chilimelor s-a dezvoltat în centre orășenești specializate⁴: Bulgaria (Pirost, Kotel, Ciprovți), iar în altele au apărut manufacturi (Polonia), în România acest meșteșug a avut fie caracter casnic, domeniial sau mănăstiresc, fie

² Marin Nica, *Date despre descoperirea celei mai vechi țesături de pe teritoriul României efectuată la Sucidava-Celei, din perioada de trecere de la neolitic la epoca bronzului (2750-2150)*, în „Studii și cercetări de istoria civilizației în România”, I, Ed. Muzeul Tehnicii Populare, Astra, Sibiu, 1981

³ Ibid

⁴ Marcela Focșa, *Scoarțe românești*, Editura Științifică, București, 1970

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

artizanal din secolul al XIX- lea când s-a dezvoltat și în unele centre orășenești. Spre deosebire de scoarțele realizate în gospodărie în războiul orizontal, adaptate spațiului casei țărănești, cele lucrate în atelierele domeniiale, mănăstirești sau orășenești, sunt lucrate în războiul vertical și au dimensiuni corespunzătoare palatelor domnești, caselor boierești și la celor orășenești.

În a doua jumătate a secolul al XIX-lea și la începutul secolul al XX-lea, în anumite sate, femei specializate în țesutul scoarțelor, au început să-și completeze veniturile din țesut. Numeroase sate din jurul orașului Pietroșița de exemplu, au lucrat atât în războiul vertical cât și în cel orizontal scoarțe pe care le vindeau în târguri sau la comandă dezvoltând în cadrul gospodăriei o adevărată mică industrie.

După anul 1700, odată cu dezvoltarea târgurilor, au loc și o serie de mutații în mentalul locuitorilor. Dacă diferențele dintre modul de viață și concepțiile comunităților din mediul rural și acela al orășenilor, al negustorilor, al meșteșugarilor și chiar al micilor boieri erau similare sau foarte apropiate, în secolul al XVIII-lea acestea se diferențiază.

Un rol important au avut și atelierele de covoare organizate în mănăstirile din Moldova, Muntenia și Oltenia, care prin tradiție lucrează țesături de mari dimensiuni în războaie verticale sau cele din orașe cum erau cele de la Craiova unde lucrau cunoscutele „chilngioaice”⁵.

Inițial scorțele au fost țesute cu urzeala de lână sau de cânepă, apoi cu urzeala de bumbac și băteala de lână în culoare naturală. Acestea se țeseau în două sau patru ițe. Tehnica de bază în țesut este cea în două ițe cu urzeala ascunsă.

Introducerea firelor colorate cu plante, care presupune o adevărată știință a cunoașterii acestora, a momentului în care trebuie culese și a modului în care trebuie folosite pentru obținerea nuanțelor dorite, a dus la îmbogățirea aspectului țesăturilor.

În satele românești se întâlnesc două feluri de scoarțe: una de sorginte istorică veche, realizată în gospodăria țărănească, caracterizată prin preferința pentru ornamentul geometric, compoziții simple, o cromatică armonioasă, dimensiuni potrivite unui spațiu restrâns; cealaltă, emanată din tradiția medievală, din straturile mijlocii ale orașelor și chiar a satelor, cuprinzând burghezia și meșteșugarii, realizată în ateliere, distinctă, prin compoziții complexe, cu motive

⁵ Ibid

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

vegetale, zoomorfe și antropomorfe, cu dimensiuni adaptate unor spații mai generoase, care se afirmă în secolul al XVIII-lea⁶.

În casele din mediul rural, cu proporții echilibrate, cu două, trei, încăperi de mici dimensiuni și sisteme de încălzire modeste, se simțea nevoia păstrării căldurii prin diferite metode. Țesăturile din lână așezate pe perete în dreptul paturilor, acoperind patul și lavițele contribuiau la menținerea căldurii.

Casa țărănească din România cuprinde un număr mare de țesături de lână fiecare destinată unui anumit scop: pentru acoperit pereții, paturile și lavițele, pentru zestrea fetei sau pentru anumite momente ceremoniale. În aceste condiții, țesutul în mediul rural a evoluat în conformitate cu o tradiție ancestrală, în strânsă legătură cu situația economică și socială existentă la un moment dat, dezvoltând accentuat latura estetică.

Unitatea caracteristică artei populare românești - implicit a scoarțelor – se datorează faptului că membrii diferitelor comunități rurale își realizau singuri sau cu ajutorul unor persoane iscusite din sat, scoarțele, conform cerințelor și exigențelor lor. Fiecare femeie cunoștea tipurile de țesături specifice locului, tehnica de lucru. În acest fel, formele acceptate de comunitățile rurale au rezistat perioade îndelungi transformărilor, exprimând continuitatea. Datorită acestui fapt, modelul este modificat în ansamblu pe parcursul timpului, până ajunge să satisfacă cea mai mare parte a cerințelor culturale și a exigențelor colectivității. Modelul este rezultatul contribuției numeroaselor țesătoare timp de multe generații. Modelele scoarțelor nu au fost realizate după desenul „scris”. Dimensiunile și decorul sunt determinate de destinația țesăturii.

Folosirea acelorași tehnici de lucru și a acelorași motive ornamentale, cu mici variații, pe întreg teritoriul țării, constituie un argument pentru explicarea unității țesăturilor populare românești. Folosirea diferitelor procedee tehnice de ales determină diferențieri de interpretare stilistică a elementelor decorative. Astfel, motivele alese în chilim sau peste fire apar mai bine reliefate, ceea ce dă impresia de mai mare claritate cromatică, în timp ce motivele alese printre fire au contururile estompate, întrepătrunse în culoarea de fond.

⁶ Marin Nica, *Date despre descoperirea celei mai vechi țesături de pe teritoriul României efectuată la Sucidava-Celei, din perioada de trecere de la neolitic la epoca bronzului (2750-2150)*, în „Studii și cercetări de istoria civilizației în România”, I, Ed. Muzeul Tehnicii Populare, Astra, Sibiu, 1981

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Mărțișorul

Mărțișorul este propus pentru înscrierea pe Lista PMI pentru sesiunea UNESCO din noiembrie, 2015, în cadrul unui dosar multinațional⁷.

În cadrul elaborării dosarului, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română - România a pus la dispoziția Comisiei naționale pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial date din arhivă și experți, care au participat activ la cercetările de teren realizate în vederea nominalizării elementului pentru Lista PMI UNESCO.

La pregătirea nominalizării, s-a lucrat și cu experți de la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, Universitatea din București, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale iar Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale a furnizat spațiu pe web site-ul propriu pentru postarea electronică a paginii de inventar a Mărțișorului.

Reprezentanții comunităților au susținut nominalizarea, permițând înregistrarea și documentarea elementului pe teren, în timp real. De asemenea, ei au furnizat experților materiale și documente auxiliare, necesare pregătirii nominalizării (fotografii, înregistrări video, colecții de mărțișoare). Autoritățile publice au fost de acord cu nominalizarea și s-au semnat acorduri oficiale cu primăriile localităților reprezentative pentru Mărțișor.

Denumit și Marț, Mărțic sau Mărțug, elementul este răspândit pe tot teritoriul țării, fiind atestat în peste 500 de localități, conform datelor din Atlasul Etnografic al României. Câteva comunități reprezentative pentru practicarea elementului se află în orașul București și în comunele: Buciumi, jud. Sălaj, Ceplenița și Cucuteni, jud. Iași, Giurgiuța, jud. Dolj, Mihail Kogălniceanu, jud. Constanța.

Tradiția de început de primăvară, transmisă încă din Antichitate, de a confecționa și a purta un șnur împletit din două fire de lână, bumbac sau mătase, unul alb și unul roșu, este caracteristică practicilor culturale asociate zilei de 1 martie⁸. Acest șnur, numit în România „mărțișor”, era făcut de femei și dăruit membrilor comunității, care-l purtau începând cu 1 martie, la gât, la încheietura mâinii, la gleznă, încins peste pântec sau, mai târziu, prins cu un ac în piept. Perioada de purtare varia de la 2-3 zile la câteva săptămâni, în funcție de zonă. Apoi, mărțișorul este depus pe o creangă înflorită, sub o piatră, aruncat în fântână sau pe brazda verde.

⁷ Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (C.N.C.P.C.T.), *Dosare candidatură pentru PMI UNESCO*, www.centrul-cultura-traditionala.ro

⁸ O. Brănișteanu, *Mărțișorul - un obicei care are șanse să intre în patrimoniul UNESCO*, Lumina, 1 februarie, 2013

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Mărțișorul se putea prinde și în coarnele animalelor sau la intrările în gospodărie, casă sau grajd, crezându-se că are o funcție de protecție și asigurare a sănătății în anul vegetațional și agrar ce urma.

În mediul urban, Mărțișorul a suferit transformări semnificative, sub influența culturilor media și de consum. Șnurul alb-roșu a început să fie confecționat din mătase, la scară industrială și i s-au adăugat mici pandative din materiale diverse (metal, lemn, sticlă, textile etc.), fiind dăruit în principal persoanelor de sex feminin.

Tradiția Mărțișorului se manifestă în rândul comunităților reprezentative, unde contribuie atât femeile, bărbați cât și copii. Femeile în vârstă au un rol special în confecționarea Mărțișoarelor. La practicarea elementului pot participa persoane de orice vârstă.

Elementul este foarte răspândit și implică o mare diversitate morfologică și funcțională. Una dintre caracteristicile lui specifice este preluarea în mediul urban și integrarea unor aspecte ce țin de celebrarea Mărțișorului în cultura de consum.

Funcțiile principale ale elementului sunt⁹: o funcție protectoare într-un prag temporal important, o funcție festivă, de marcarea a unei date importante din calendarul popular (Cap de primăvară); o funcție socială, de solidarizare a membrilor comunității; o funcție identitară, de recunoaștere a apartenenței la un grup regional omogen (sud-est european), ce a evoluat în condiții istorice asemănătoare; o funcție economică, generată de comerțul cu mărțișoare la scară largă; o funcție afectivă, de împărtășire a bucuriei începutului primăverii și de comunicare a afecțiunii pentru persoanele de gen feminin cărora li se dăruiesc mărțișoare; o funcție de patrimonializare, exprimată prin acțiunile de salvagardare a elementului, la nivel comunitar și instituțional.

Semnificațiile principale ale elementului sunt astăzi de natură simbolică: în simbolismul cromatic al șnurului de mărțișor, albul simbolizează, pentru majoritatea purtătorilor, puritatea începutului, iar roșul, un atribut al vitalității (sănătate, frumusețe sau iubire)¹⁰. Amuleta însoțitoare a șnurului particularizează mesajul simbolic și alegoric al mărțișorului.

Transmiterea elementului este încurajată prin învățare informală, în cadrul familiei, vecinătății sau atelierului creatorului, dar și prin cercuri școlare sau programe de pedagogie

⁹ I. Talos, *Gândirea magico-religioasă la români. Dicționar*, Editura Enciclopedică, București, 2001

¹⁰ Ibid

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

muzeală, cum ar fi atelierele interactive pentru copii organizate de Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti” în perioada februarie – martie 2013.

Acțiuni de identificare, documentare și cercetare a elementului au fost derulate în special de Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române, în perioada 1963-2013, realizându-se Atlasul Etnografic Român. Cercetările s-au realizat pe teren și au dus la implicarea directă a membrilor comunităților reprezentative în identificarea și documentarea elementului. În anul 2008, studenții la etnologie de la Facultatea de Litere, Universitatea din București, au participat la un proiect de cercetare dedicat practicilor culturale asociate începutului primăverii în București, în urma căruia s-a realizat o sesiune de comunicări la care au luat parte și câțiva creatori de măștișoare.

Conservarea și protejarea elementului este realizată prin proiecte ale instituțiilor de cultură, care pun accent pe menținerea aspectelor tradiționale ale acestuia. Un bun exemplu este Târgul Măștișorului de la Muzeul Național al Țăranului Român, unde au acces, pentru a vinde, doar creatorii care respectă principalele caracteristici morfofuncționale ale elementului.

Asociația folcloriștilor, Asociația de Științe Etnologice din România (ASER), precum și Fundația Culturală „Mușata Armână” au derulat activități ce au dus la o mai bună cunoaștere a elementului și a necesităților de salvagardare a acestuia. Printre aceste activități, menționăm: realizarea unor cercetări de teren, finalizate cu înregistrări ale elementului in situ și în timp real; diseminarea rezultatelor cercetărilor etnologice de teren, prin comunicări științifice susținute la manifestări naționale; colaborarea cu experți din domeniul patrimoniului cultural imaterial pentru identificarea constantelor și a trăsăturilor dinamice ale elementului.

Membri ai comunităților reprezentative colaborează cu experții, în cadrul cercetărilor de teren, facilitând culegerea, notarea și înregistrarea informației. De asemenea, ei participă la training-uri organizate de factorii locali de cultură, cu scop de a identifica principalele probleme cu care se confruntă viabilitatea elementului.

Promovarea și consolidarea elementului este asigurată de organizarea, pe plan local sau regional, a numeroase expoziții de măștișoare, cum ar fi expoziția „Măștișorul la români - simbol și mesaj”, organizată de Muzeul de Artă Populară Constanța în anul 2007 sau expoziția dedicată, organizată în martie 2013, de Primăria comunei Heleșteni, jud. Iași. Primăria Municipiului București, precum și alte primării din România alocă anual fonduri și resurse pentru a asigura

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

buna desfășurare a practicilor culturale asociate zilei de 1 martie. De asemenea, deținătorii de colecții particulare contribuie la protejarea diversității și dinamicii istorice a măștișoarelor.

Măsurile de salvagardare propuse de colectivul care a realizat dosarul UNESCO pentru Măștișor includ¹¹:

- dezvoltarea, în continuare, a cadrului legislativ ce poate facilita salvagardarea elementului;
- modernizarea arhivelor naționale de folclor și etnologie cu privire la element;
- continuarea anchetelor de teren pentru actualizarea informației cu privire la element;
- stimularea tinerilor în vederea derulării unor proiecte culturale ce vizează salvagardarea elementului;
- promovarea elementului prin realizarea unor manifestări științifice de profil, a unor întâlniri între experți, membrii comunităților și operatori media, pe tema salvagardării elementului și prin publicarea unor studii despre element în mai multe limbi de circulație.

Procesiunile populare de la Mânăstirea Moisei cu ocazia sărbătorii „Sfânta Mărie Mare” (Adormirea Maicii Domnului)

Dosarul de candidatură pentru înscrierea pe Lista PMI al umanității a fost înaintat de România la UNESCO, inițial în 2013, iar ulterior a fost retransmis pentru sesiunea 2015¹².

Mersul „în procesie” se practică la marile mânăstiri ortodoxe transilvane, sub influența greco-catolicismului, cum ar fi Rohia, Nacula și Bixad, la Adormirea Maicii Domnului, care este și hramul acestor mânăstiri. De asemenea, se organizează procesiuni la Adormirea Maicii Domnului (cinstită foarte mult de poporul român) și la alte mânăstiri românești care au acest hram, cum ar fi Putna, din Bucovina, al cărei metoc a fost și mânăstirea Moisei. Dar procesiunile de dincolo de arealul Transilvaniei sunt de altă factură, fără ritualul și cântările de la procesiunile ardelen. În ceea ce privește procesiunile la care noi facem referință, ele pleacă spre mânăstirea Moisei din localități precum: Moisei, Săcel, Săliște, Ieud, Rozavlea, Șieu, Dragomirești, Poienile de sub Munte, Bogdan-Vodă, Vișeu de Sus, Vișeu de Jos, Leordina, Borșa, Bocicoel¹³.

¹¹ Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (C.N.C.P.C.T.), *Dosare candidatură pentru PMI UNESCO*, www.centrul-cultura-traditionala.ro

¹² UNESCO, www.en.unesco.org

¹³ *Ibid*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

„Mersul în procesie”, produs al culturii orale de tip folcloric, transmis din generație în generație și preluat de copii, este un ritual calendaristic de vară, dedicat sărbătorii Adormirii Maicii Domnului, atestat de prin secolul al XVIII-lea. Inițial, ritual catolic al nou-instalatei (1698) religii uniaste în Transilvania, asimilat și practicat până în prezent de comunitățile ortodoxe formate, în zonă, din foștii greco-catolici reveniți, în 1948, la ortodoxie. Practicanții sunt de naționalitate română și ucrainiană.

Pe lângă funcția de rugăciune, nevoiță și penitență, procesiunile au o importantă funcție apologetică, misionară și socială, fiind una dintre cele mai importante forme de manifestare și exprimare a laicilor în Biserica Ortodoxă din zonă. Ei duc celor prezenți și lumii mesaj de pace, bucurie, rugăciune, har¹⁴.

Această procesiune este practică de comunitățile ortodoxe din Transilvania, sub influența grecocatolicismului, dar și comunitățile de ortodocși ucraineni de la granița cu Ucraina, care locuiesc în satele învecinate cu mănăstirea Moisei, pe Valea Vișeuului și pe Valea Izei. „Mersul în procesie” este considerat principala formă tradițională de organizare a tinerilor în zona de referință, alături de ceata de feciori. A fi membru în procesiune reprezintă un certificat de prestigiu social și de autoritate duhovnicească.

Grupul este format din cei mai buni creștini și reprezentanții de frunte ai comunităților respective, prezentând o ierarhie specială, în care „ceata fecioarelor”, copiii, cei mai curați și asemenea îngerilor sunt în frunte, urmați de bătrâni (considerați „iertăți” de păcatele tinereții) și de tineri.

Mersul în procesie este un ritual prestigios, datorită vechimii, complexității și caracterului său ritual și spectacular. Este considerată cea mai mare sărbătoare a zonei, când mii de oameni se deplasează spre mănăstire, fie că fac parte din procesiuni, fie că merg doar să asiste la slujbele Bisericii.

Un rol coercitiv, în sensul respectării rânduielilor și al conservării tradiției în forma sa autentică îl are comunitatea, care asistă la aceste repetiții, mai ales femeile bătrâne, care sunt bune cunoscătoare ale ritualului. Astfel, întreaga comunitate participă la perpetuarea obiceiului, având roluri concrete în conservarea sa.

¹⁴ Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (C.N.C.P.C.T.), *Dosare candidatură pentru PMI UNESCO*, www.centrul-cultura-traditionala.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

După anul 1990, în contextul revenirii la valorile culturii și credinței autentice, comunitățile au început să practice în mod deschis obiceiul, astfel încât, în prezent, zeci de mii de oameni participă la hramul mănăstirii, iar într-acolo se îndreaptă procesiuni din aproximativ 15 sate, în fiecare an. Tot în această perioadă, mass-media este solidară cu comunitățile și mediatizează ritualul. S-au editat primele lucrări, teze de doctorat și s-au făcut cercetări ale specialiștilor români, cât și străini constatând valorile promovate de către procesiuni în cadrul ritualului. Astfel, funcția identitară a obiceiului a devenit dominantă. Membrii comunităților sunt conștienți că, menținând ritualul, îndeplinesc un act de păstrare a credinței și tradiției, iar operatorii culturali susțin acțiunea lor, prin cercetări etnologice de teren, conferințe locale despre obicei, invitarea cercetătorilor străini pentru a cunoaște și cerceta ritualul.

Comunitățile purtătoare de patrimoniu, susținute de către organizațiile neguvernamentale și de către autoritățile publice locale, precum și de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, prin instituțiile abilitate în cercetarea, conservarea și promovarea elementelor de patrimoniu imaterial au inventariat repertoriul specific localităților, le-au înregistrat pe diferite suporturi, îl predau generației tinere în forma în care îl cunosc și îl practicau, în copilărie, bătrânii satului.

Au contribuit la conservarea și promovarea elementelor acestui patrimoniu școlile, în care a început să se învețe și aceste frumoase tradiții, primăriile, Biserica Ortodoxă Română, prin preoții comunităților care au avut și au un rol important în menținerea obiceiului, accentuând componenta creștină, misionară, apologetică, mărturisitoare și rolul de rugăciune, penitență și nevoiță a ritualului și promovându-l în comunitate și biserică. În unele localități, comunitățile au colaborat foarte bine cu experții în patrimoniu cultural imaterial interesați de ritualul „mersului în profeți”.

De asemenea, în colaborare cu operatori culturali, au existat inițiative de revitalizare a ritualului. Măsuri de salvagardare sunt cuprinse în Programul național de salvagardare a elementelor de patrimoniu cultural imaterial instituit de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, prin Comisia Națională de Salvagardare; programe naționale sunt derulate de Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, muzee etnografice, alte instituții de specialitate¹⁵.

¹⁵ Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (C.N.C.P.C.T.), *Dosare candidatură pentru PMI UNESCO*, www.centrul-cultura-traditionala.ro

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Ca măsură prealabilă pregătirii dosarului de aplicare la PMI UNESCO, Specialiștii CNCPCCT le-au prezentat valoarea pe care o are tradiția lor în context național și universal, încurajându-i să continue să o performeze și să o transmită tinerilor. S-au realizat înregistrări audio ale cântărilor de procesiune, precum și înregistrări video ale întregului ritual, îmbogățindu-se și actualizându-se arhiva CNCPCCT.

Reprezentanții comunităților au susținut nominalizarea, participând activ la cercetările de teren, permițând înregistrarea și documentarea asupra ritualului și exprimându-și aprecierile pozitive referitoare la nominalizare, precum și speranța că aceasta va contribui la conservarea obiceiului. De asemenea, autoritățile locale și-au dat acordul pentru nominalizare.

Pelerinajul de la Șumuleu Ciuc

Dosarul de candidatură pentru Lista PMI UNESCO, Pelerinajul de la Șumuleu Ciuc, este înscris de România la UNESCO pentru sesiunea 2015¹⁶.

Dosarul a fost elaborat de conf. univ. dr. Paulina Popoiu, director general al Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti” și dr. Doina Ișfănoni, cercetător științific gr. I în cadrul Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”.

Pelerinajul de la Șumuleu Ciuc (în maghiară Csiksomlyo) este un eveniment confesional (romano-catolic) de anvergură care se desfășoară în localitatea cu același nume, astăzi cartier al orașului Miercurea Ciuc din județul Harghita.

La Mănăstirea Franciscană din Șumuleu Ciuc și pe traseul marcat de capelele de cult din vecinătatea mănăstirii se adună, în primul rând, membrii comunităților romano-catolice din Transilvania și Moldova, dar și credincioși catolici de peste hotare și persoane de alte confesiuni. Gupurile de pelerini din România provin din localitățile rurale și urbane ale zonelor¹⁷: Ciuc, Odorhei, Ghiorgheni, Mureș, Alba, Valea Târnavelor, Cașin, Valea Taslăului, Valea Trotușului și a Siretului, precum și din orașele Cluj-Napoca, Iași, Oradea, Deva, Botoșani, București, Craiova. Pelerinii din străinătate sunt grupați în funcție de țara de origine – Ungaria, Slovacia, Germania, Brazilia, Australia – având ca element de coeziune socio-umană confesiunea catolică, cât și scopuri extra-religioase (turismul cultural și religios).

¹⁶ Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (C.N.C.P.C.T.), *Dosare candidatură pentru PMI UNESCO*, www.centrul-cultura-traditionala.ro

¹⁷ Ibid

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Pelerinajul de la Șumuleu Ciuc este în primul rând un eveniment confesional, desfășurat timp de mai multe zile la Rusaliiile catolice, fiind totodată și o manifestare ritualică, care îmbină elemente specifice religiei romano-catolice cu cele aparținând religiozității populare. Pelerinajul are o istorie îndelungată fiind atestat în documente ecleziastice din anul 1442 (Privilegiul pelerinajului la sanctuar). Conform scrisorii pontificale a Papei Eugen al IV-lea și tradiției orale, pelerinajul de la Șumuleu Ciuc are o vechime anterioară consemnării sale documentare deoarece exista, în zona așezământului franciscan de la Șumuleu Ciuc, obiceiul „din vechime” ca poporul evlavios să se adune la sanctuarul dedicat Fecioarei.

Mesajul spiritualității creștine cuprins în cultul Fecioarei Maria se concretizează prin venerarea Maicii lui Dumnezeu, întruchipată de statuia Fecioarei Maria din biserica franciscană de la Șumuleu Ciuc. Această statuie, realizată în jurul anilor 1510-1515, are o valoare deosebită atât din punct de vedere artistic, cât și religios (este cea mai mare statuie de lemn a Fecioarei Maria, lucrată în stil gotic, din Europa).

În organizarea și coordonarea pelerinilor un rol de seamă revine preoților, dar și unor personalități laice, respectate în comunități (profesori, învățători, lideri locali). Aceștia se îngrijesc de transmiterea și însușirea corectă a repertoriului de cântece, a vestimentației, de confecționarea însemnelor religioase specifice comunităților, de învățarea comportamentului adecvat, indiferent de vârsta și sexul pelerinilor. Având în vedere prestigiul pelerinajului de la Șumuleu Ciuc în conștiința fiecărui credincios pregătirile pentru acest eveniment încep cu mult timp înainte de data practicării lui (la Rusalii).

La pelerinajul de la Șumuleu Ciuc participă, în primul rând, membrii comunităților romano-catolice - femei, bărbați și copii - dar și membri aparținând altor confesiuni, fără discriminare socială, politică, confesională sau culturală. În prezent, numărul participanților este între 100 - 150 000 de persoane; datorită publicității și mass-media, numărul acestora este în creștere.

Elementul de coeziune al grupurilor este credința în valorile creștine, în primul rând romano-catolice, și în cultul Fecioarei Maria. Acestor elemente din patrimoniul spiritual al comunităților li se alătură și unele dramatizări/piese de teatru cu tematică religioasă datând din secolul al XVIII-lea, cultivate de călugării franciscani cu o ireproșabilă conștiinciozitate. Acest bogat și complex repertoriu dramatic contribuie la educarea tineretului și la conservarea mesajelor simbolice originare ale pelerinajului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Apartenența etnică și locală a grupurilor de pelerini este atent monitorizată de liderii grupurilor prin impunerea costumelor tradiționale, arborarea însemnelor locale (drapele, prapuri, steaguri bisericești, pancarde inscripționate) și purtarea unor elemente vegetale cu valoare simbolică.

Pelerinajul se poate practica de orice persoană, fără restricții de vârstă iar practicanții sunt, în majoritate, maghiari, români, dar și alte naționalități provenind din alte zone ale României sau din alte țări aparținând Europei Centrale și de Est.

În ultimele decenii, grupurilor de pelerini constituite pe criterii religioase, li s-au alăturat pelerini din alte țări, practicanți ai altor culte și numeroși turiști atrași de peisajul natural și valorile patrimoniului cultural local. După 1990 mediatizarea sistematică a pelerinajului de la Șumuleu Ciuc și cercetările sistematice ale etnologilor, antropologilor și folcloriștilor maghiari și români au sporit prestigiul acestui eveniment, contribuind la promovarea valorii cultural-identitare a pelerinajului de la Șumuleu Ciuc, în context național și internațional.

Autoritatea eclezială superioară a Mănăstirii Franciscane din Șumuleu Ciuc, Oficiul provincial al Franciscanilor din Cluj-Napoca (Provincia Franciscană) împreună cu instituțiile culturale și reprezentanții cultului romano-catolic promovează valorile spirituale ale pelerinajului, contribuind la sensibilizarea și educarea credincioșilor față de preceptele teologiei și moralei creștine. Se încurajează dialogul și dezvoltarea armonioasă a relațiilor socio-umane.

Pelerinajul contribuie la dezvoltarea conștiinței identitar-culturale a comunităților de creștini romano-catolici prin reactivarea ciclică a memoriei confesionale și a istoriei locale. Se încurajează dezvoltarea armonioasă a relațiilor dintre oameni de etnii și culturi diferite, în interiorul comunităților și în afara acestora. În general, grupurile de pelerini se constituie după locurile (satele, comunitățile) de origine, dar sunt într-un permanent dialog cu ceilalți participanți la pelerinaj.

Ca fenomen socio-uman pelerinajul de la Șumuleu Ciuc creează un context propice dialogului intercultural între persoane provenind din areale geografice diferite; se contribuie astfel la promovarea liberului schimb de idei și a conceptului de cetățenie europeană. Prin cuvânt, comportament și limbaj muzical se transmit cunoștințe despre semnificația pelerinajului și funcțiile sale în contextual societății post-moderne, cultivându-se respectul reciproc și solidaritatea dintre oameni.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Numărul mare de participanți și diversitatea formelor de exprimare a trăirii religioase, apropiere pelerinajul de la Șumuleu Ciuc de pelerinajul de la Lourdes Franța sau Fatima-Portugalia. În România, acesta este cel mai mare pelerinaj din ajunul Rusaliilor, cu o continuitate de sute de ani (din 1442); de asemenea, semnificația sa locală este importantă, fiind în același timp și unul dintre cele mai importante pelerinaje romano-catolice din Europa de Est, care concentrează și conservă pe lângă valorile creștine universale și elemente de identitate locală, confesională și culturală.

Conservarea și protejarea autenticității valorilor religioase și culturale ale Pelerinajului de la Șumuleu Ciuc este un obiectiv comun, urmărit sistematic, de Autoritatea eclezială superioară a Mănăstirii Franciscane din Șumuleu Ciuc, Oficiul Provincial al Franciscanilor din Cluj-Napoca (Provincia Franciscană Sfântul Petru), de instituțiile culturale locale și naționale, de cercetători etnografi și etnologi, de autoritățile administrative și de unitățile de învățământ superior. Aceste foruri realizează și susțin diverse proiecte de cercetare și promovare a elementului, punând accent pe cunoașterea și mediatizarea adevăratelor valori religioase și culturale, specifice pelerinajului de la Șumuleu Ciuc. În cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca studenții Facultății de etnologie, coordonați de renumiți profesori universitari, au desfășurat cercetări pe teren pentru observarea pe viu a fenomenului și realizarea unor valoroase documentări fotovideo.

O altă direcție semnificativă pentru promovarea Pelerinajului de la Șumuleu Ciuc sunt studiile de antropologie creștină și reuniunile științifice dedicate acestei problematici organizate sub auspiciile bisericii romano-catolice, a centrelor culturale, universităților.

Transmiterea cunoștințelor referitoare la acest element de patrimoniu cultural imaterial are la bază cadrele tradiționale ale învățării informale, în familie și comunitate, dar și cursurile organizate de autoritățile religioase locale pentru însușirea repertoriilor de imnuri și cântece religioase specifice pelerinajului.

Membrii ONG-urilor colaborează cu experții în cadrul cercetărilor de teren, facilitând culegerea, notarea și înregistrarea informației. De asemenea, ei participă la reuniunile organizate de autoritățile culturale zonale, cu scopul de a identifica principalele probleme cu care se confruntă viabilitatea elementului.

Promovarea și consolidarea elementului este asigurată pe plan local sau regional, de organizarea diverselor reuniuni cu locuitorii din zonele învecinate, prin dezbaterea unor teme de interes general și participarea la culegerea de informații.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

La pregătirea nominalizării, specialiștii (conf. univ. dr. Paulina Popoiu, dr. Doina Ișfănoni) Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”, reprezentanții Ministerului Culturii (Csilla Heghedus) și ai Comisiei naționale pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial au colaborat cu reprezentanții Autorității ecleziiale superioare a Mănăstirii Franciscane din Șumuleu Ciuc, Oficiul Provincial al Franciscanilor din Cluj-Napoca, cu profesori de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, experți și operatori culturali de la Centrul Județean Harghita, Primăria municipiului Miercurea Ciuc și Consiliul Județean Harghita, de la primăriile și parohiile comunităților romano-catolice implicate în practicarea pelerinajului și de la Asociația etnografică Kriza Janos din Cluj-Napoca.

Informațiile, materialele și documentele auxiliare necesare pregătirii nominalizării (fotografii, înregistrări video) furnizate de aceste foruri au fost de un real ajutor. Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, structură care în prezent funcționează în cadrul Institutului Național al Patrimoniului, a furnizat spațiu pe web pentru postarea pelerinajului de la Șumuleu Ciuc în Inventarul Național al Elementelor Vii de Patrimoniu Cultural Imaterial. Reprezentanții comunităților au susținut nominalizarea, sprijinind documentarea elementului iar autoritățile publice, primăriile, parohiile localităților implicate în pelerinaj și asociațiile, au fost de acord cu nominalizarea elementului și au semnat acordurile oficiale.

Jocul Fecioresc din România

Jocul Fecioresc din România este propus pentru înscrierea pe Lista PMI UNESCO pentru sesiunea 2015¹⁸. Dosarul a fost elaborat de dr. Zamfir Dejeu, cercetător științific I la Institutul „Arhiva de folclor a Academiei Române”, filiala Cluj-Napoca și dr. Ioana-Ruxandra Fruntelată, conf. univ. La Departamentul Studii Culturale, Facultatea de Litere, Universitatea din București.

Jocul Fecioresc se practică în principal în Transilvania, unde îl regăsim în toate zonele etnofolclorice: Câmpia Transilvaniei, Valea Someșului, Valea Mureșului, Sudul Transilvaniei, Țara Năsăudului, Maramureș, Țara Oașului, Codru, Bihor, Țara Zarandului, Banat, atât în localitățile rurale, cât și urbane. Performerii acestui dans pot fi locuitorii din comunitățile rurale

¹⁸ UNESCO, www.en.unesco.org

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

și copiii lor, dar și orășeni, dintre care mulți provin de la sate, dar au migrat în mediul urban în timpul comunismului, pentru a lucra în industrie¹⁹.

Enumerăm mai jos localitățile rurale și urbane cele mai însemnate în care se practică frecvent Jocul Fecioresc: com. Bogdan Vodă (jud. Maramureș); com. Bixad, orașul Negrești-Oaș, com. Socond, (jud. Satu Mare); com. Borod (jud. Bihor); satul Giurtelecu Șimleului - com. Măeriște, (jud. Sălaj); satul Cerghid - com. Ungheni și satul Chimitelnic - com. Singer (jud. Mureș); satul Băgău - com. Lopadea Nouă (jud. Alba); com. Romos, satul Orăștioara de Jos – com. Beriu și satul Boiu - com. Rapoltu Mare (jud. Hunedoara); com. Monor și Șieut (jud. Bistrița-Năsăud); satul Ticușu Nou com. Comana și com. Rupea (jud. Brașov); orașul Agnita (jud. Sibiu); com. Orțișoara și orașul Lugoj (jud. Timiș); satul Dretea - com. Mănăstireni, satul Soporu de Câmpie - com. Frata, satele Corușu, Popești, Mera - com. Baci, satul Bunești - com. Mintiu Gherlii, com. Aluniș, satele Valea Drăganului și Morlaca - com. Poieni, com. Ceanu Mare, com. Tritenii de Jos, satul Urca - com. Viișoara, com. Bonțida, com. Sic, orașul Gherla, Câmpia Turzii, Turda și Cluj-Napoca (jud. Cluj), în total 38 de localități²⁰.

Cu toate că jocurile feciorești, luate în parte, diferă de la o zonă folclorică la alta, ele au multe trăsături comune care le individualizează în raport cu alte tipuri de jocuri bărbătești din spațiul românesc. Astfel, jocurile feciorești sunt jucate de feciori, de tineri căsătoriți și chiar de bătrâni. La început, prin Jocul Fecioresc se făcea „apelul” (chemarea „jucăușilor”/ a celor dornici de dans) la joc.

Practicanții sunt bărbați, feciori și copii. În practicarea jocului, se observă o îmbinare între jocurile solistice cu caracter de întrecere și cele de grup (de ceată). Termenul de „ceată” este justificat prin aceea că, în anumite localități din aria lor de răspândire, cea mai mare parte a dansurilor din această categorie este strâns legată de ceata feciorilor, ceata călușarilor sau chiar și a mascaților. Cetele au un număr variabil de membri, naționalitatea acestora fiind română sau maghiară.

În cadru familial, Feciorescul se moștenește de la părinți și bunici. Există familii cărora li se duce vestea că sunt familii de „mari jucăuși” și astfel acest joc, ca și altele de fapt, se perpetuează. În unele localități, comunitățile au colaborat foarte bine cu experții în patrimoniu

¹⁹ Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (C.N.C.P.C.T.), *Dosare candidatură pentru PMI UNESCO*, www.centrul-cultura-traditionala.ro

²⁰ Ibid

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

cultural imaterial de la Institutele de cercetare și Centrele județene pentru promovarea și conservarea culturii tradiționale.

În prezent, Jocul Fecioresc se practică în toate localitățile din Transilvania. Fiecare localitate, oricât de mică, își are „jucăușii” ei și muzicanții ei. Mai mult, în localitățile unde se mai face jocul duminical și de sărbători – sudul Transilvaniei, Țara Năsăudului, Maramureș, Oaș - Feciorescul este învățat și de copiii care asistă la joc. De asemenea, atât copiii, cât și maturii sunt organizați în grupuri folclorice și participă la diferite activități culturale, locale, județene și chiar naționale. La oraș, unele ONG-uri se ocupă de inițierea unor manifestări de dans popular de tip „Hora satului”. Maghiarii organizează în timpul verii, tot prin ONG-uri, cursuri de dans tradițional. Rromii învață jocul în mod spontan. Jocul Fecioresc din Transilvania este valorificat și de ansamblurile profesioniste din toată România. De asemenea, la Cluj-Napoca există un Festival al Jocului Fecioresc din Transilvania, care se află la a 29-a ediție .

Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, subordonată Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, a realizat primul volum al Repertoriului Patrimoniului cultural imaterial din România, publicat în ediție bilingvă, română-franceză, în 2009, reeditat în 2012 și cuprinzând referiri la diferite variante ale Jocului Fecioresc.

Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Cluj-Napoca, Universitatea București, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”- Academia Română, Muzeul Național al Țăranului Român, Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, Centrele Județene pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale din județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Sălaj, Maramureș, Satu Mare, Bihor, Alba, Mureș, Sibiu, Hunedoara au colaborat pentru actualizarea datelor din arhive cu privire la Jocul Fecioresc din Transilvania, realizând cercetări de teren, în parteneriat, în mai multe localități din toată Transilvania, în perioada 1988 - 2013.

Institutul „Arhiva de Folclor a Academiei Române”, Cluj-Napoca, a organizat conferințe despre Jocul Fecioresc din Transilvania, iar cercetătorul Zamfir Dejeu a publicat în anuarul Institutului un studiu despre Feciorescul des, jucat de români, maghiari și țigani. Acest studiu a fost susținut în anul 2007 și în cadrul simpozionului ICTM ce a avut loc la Cluj-Napoca. Un alt studiu important este și Fecioresțe-românește, un dans distinct din zona Huedin-Cluj, semnat, de asemenea, de dr. Zamfir Dejeu.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Asociațiile folclorice Tradiții și Someșul Napoca organizează lunar, în zile în care nu se ține post, „Jocul duminical” unde se joacă toate tipurile de Fecioresc. Asociația Culturală „Junii Cetății” Rupea - județul Brașov, Fundația Culturală ETHNIKA - Lopadea Nouă - județul Alba, organizează vara cursuri de dans tradițional.

Măsurile de salvagardare preconizate includ:

- modernizarea arhivelor naționale de folclor și etnologie cu privire la Jocul Fecioresc;
- continuarea anchetelor de teren pentru actualizarea informației cu privire la Jocul Fecioresc;
- constituirea unei baze naționale de date cu regiunile și localitățile reprezentative pentru anumite tipuri de Fecioresc;
- organizarea de colocvii între specialiști pe tema valorii dansului tradițional;
- elaborarea și publicarea de studii de specialitate despre Jocul Fecioresc din România.

Membrii comunităților recunosc viabilitatea Jocului Fecioresc și valoarea acestuia ca parte a patrimoniului cultural imaterial local și, ca atare, sprijină și inițiază acțiuni de conservare și promovare a variantelor locale ale jocului. Astfel, ei au participat la conferințele și training-urile organizate de diverse instituții în cadrul procesului de nominalizare, identificând caracteristicile și trăsăturile locale și actuale ale Jocului Fecioresc.

Ritualul „Cucilor” (Carnavalul Cucilor) din Brănești

Dosarul Carnavalului Cucilor este cel mai recent dosar cultural aflat în lucru, anul finalizării acestuia și depunerii pentru admiterea în cadrul Listei Patrimoniului Imaterial UNESCO fiind cel mai probabil 2016.

Cucii sunt un obicei de primăvară repertoriat atât în Bulgaria cât și în țara noastră, în sud, în Muntenia și Dobrogea și reprezintă o tradiție din ciclul sărbătorilor pascale, marcând atât începutul anului nou agrar cât și debutul Postului Paștelui. Una dintre localitățile în care obiceiul este viu, este comuna Brănești, din județul Ilfov, aici trăind români și etnici bulgari.

Cucii sunt un ceremonial de fertilizare și purificare al spațiului și timpului dar și a individului (prin bătaia simbolică). Practica bătutului este un obicei ancestral, apanajul bărbaților tineri și al flăcăilor, mascați pentru a nu fi recunoscuți²¹.

²¹ Georgeta Roșu, Irina Nicolau, *Măști, Masks, Masques*, Muzeul Țăranului Român, București, 2002

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Carnavalul este un moment temporal special, care adună energiile întregii colectivități dar care stârnește, în același timp, haos, dezordine, ieșirea din matcă a acestora, cu scopul de a demasca răul și a instaura binele, prosperitatea și fertilitatea ogoarelor. Astfel, Carnavalul poate fi perceput ca o răsturnare a ordinii, voluntară, pentru a o reinstaura ulterior, după epuizarea puterilor forțelor negative sau ca o diversiune, deoarece omul mascat poate păcăli spiritele rele și astfel le poate anula potențialul negativ și efectul asupra comunității²².

Tradiția Cucilor presupune anumite măști, unele tradiționale, altele noi. Jocul Cucilor a suferit în timp o mutație de funcție căpătând mai multe elemente de spectacol. Lasă însă să se vadă încă reminiscențe sacre ale obiceiului - în sat existând încă credință că mascații aduc noroc și sănătate.

O notă specială trebuie recunoscută: în ultimii ani s-a realizat o apropiere tot mai mare între Cucii din Brănești și Kukerii din Bulgaria - apropiere benefică în virtutea efortului de revitalizare a obiceiului, de continuare a tradiției dar și de expresie a efectelor benefice ale strategiei de diplomație culturală a României.

Teme de studiu individual

1. Identificați resurse online multimedia din alte țări care prezintă elementele culturale multinaționale prezentate în cadrul acestui capitol.
2. Alegeți unul dintre elementele culturale române propuse pentru Lista PMI UNESCO și identificați resurse multimedia care descriu obiceiul/tradiția în cauză.

Întrebări de evaluare

1. Enumerați trei instituții muzeale din România care au promovat elementele propuse pentru Lista PMI UNESCO pentru perioada 2015 – 2016?
2. În colaborare cu ce țară a prezentat România dosarul cultural al Mărțișorului?
3. Enoriașii cărei confesiuni religioase iau parte la Pelerinajul de la Șumuleu Ciuc?.
4. În ce regiune geografică are loc preponderent “jocul fecioresc”?
5. În ce regiune din Muntenia are loc “ritualul cucilor”?

²² Georgeta Roșu, Irina Nicolau, *Măști, Masks, Masques*, Muzeul Țăranului Român, București, 2002

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Bibliografie

Resurse bibliografice

- P. Petrescu, C. Nicolescu, *Ceramica tradițională românească*, Editura Meridiane, București, 1974
- B. Slătineanu, *Manual de ceramică românească*, ESDP, București, 1958
- Georgeta Roșu, *Ceramica tradițională*, Editura Alcor, București, 2013
- P. Petrescu, P. Stahl, *Ceramica de Horezu*, ESPLA, București, 1956
- N. Dunăre, *Ornamentica tradițională comparată*, Editura Meridiane, București, 1979
- M. Budiș, *Practici magice și religioase de apărare. Microcosmosul gospodăresc*, Editura Paidea, București, 1997
- L. Apolzan, *Aspecte ale culturii populare. Obiceiuri, practici și simboluri legate de anul agricol*, Anuarul Muzeului din Deva, XVI - XVII, Deva, 1983
- M. Coman, *Bestiarul mitologic românesc*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1996
- Ivan Eseev, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998
- I. Ghinoiu, *Obiceiuri populare de peste an. Dicționar*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1997
- I. Ghinoiu, *Panteonul Românesc. Dicționar*, Editura Enciclopedică, București, 2001
- I. Godea, *Dicționar etnologic*, Editura Etnologică, București, 2007
- M. Brătulescu, *Colinda românească*, Ed. Minerva, București, 1981
- I. Talos, *Gândirea magico-religioasă la români. Dicționar*, Editura Enciclopedică, București, 2001
- T. Pamfile, *Mitologie românească*, Editura ALL, București, 1997
- Sărbători și obiceiuri. Corpus de documente etnografice*, Academia Română, Editura Enciclopedică, București, 2001 - 2004
- I. Ghinoiu, *Sărbătorile și obiceiurile românești*, Editura Elion, București, 2007
- A. Cristea, *Obiceiuri și datini în județul Alba*, Editura Unirea, 2007
- O. Brănișteanu, *Mărțișorul - un obicei care are șanse să intre în patrimoniul UNESCO*, Lumina, 1 februarie, 2013

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

E. Comisel, M. Kahane, M. Lupașcu, *Documente din Arhive Folclorice Românești - Rădăcini*, EDC 322, 1999

V. I. Semuc, *Elemente de geografie mitică a României. Călușul*, București, 2008

S. Giurchescu, *Dansul în obiceiul Călușului*, Oltul Cultural, Anul VI, 2004

D. Nichita, *Călușul din Județul Olt*, Oltul Cultural, Anul VI, 2004

N. Știucă, *Raport descriptiv - narativ în cercetarea obiceiurilor*, Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei, Iași, 2006

Nițulescu, Virgil Ștefan; Ispas, Sabina, *Patrimoniul cultural imaterial din România. Repertoriu I*, Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, București, 2009.

UNESCO, *Mecanismul de Cooperare UNESCO - Date referitoare la România*, 2014

Marin Nica, *Date despre descoperirea celei mai vechi țesături de pe teritoriul României efectuată la Sucidava-Celei, din perioada de trecere de la neolitic la epoca bronzului (2750-2150)*, în „Studii și cercetări de istoria civilizației în România”, I, Ed. Muzeul Tehnicii Populare, Astra, Sibiu, 1981

Apud Florica Zaharia, *Textile tradiționale din Transilvani. Tehnologie și estetică*, Complexul Muzeal Bucovina, Suceava, 2008

Georgeta Stoica, *Covoare românești în patrimoniu din colecțiile Muzeului Național al Satului „Dimitrie Gusti”*, Ed. Alcor Edimpex SRL., București, 2009

Daniela Ligor, Mariana Docheru, Elene Postolachi, *Tehnici de țesut și ornamentare*, în *De la fibră la covor*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1998

Paul Petrescu, Georgeta Stoica, *Ornamentica*, în *Arta populară românească*, Ed. Meridiane, București, 2001

Tancred Bănățeanu, *Prolegomene la o teorie a esteticii artei populare*, Ed. Minerva, București, 1981

Pelerinajul/ Hramul de la Șumuleu Ciuc (Studiu de specialitate. Redactat de prof. dr. docent Tánčzos Vilmos, UBB, Facultatea de Etnologie Maghiară și Antropologie, Cluj-Napoca; (manuscris);

Tánčzos Vilmos: *Istoria locului sfânt de la Șumuleu Ciuc. Sfântu Gheorghe*, Ed. Európai Idő, 1990;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, et.1, cam.6, București, sect. 2 @ europa2020@spiruharet.ro

☎ 021.455.1721

🌐 www.europa2020.spiruharet.ro

POSDRU/156/1.2/G/139490

Tánczos Vilmos: *Religious Festival at Csíksomlyó. Catharsis of a Ritual Drama*, în: *Render. Anthology of Korunk*. 1. 1996;

Tánczos Vilmos: *Date referitoare la cunoașterea tradițiilor specifice locului sfânt de la Șumuleu Ciuc*, în: S. Lackovits Emőke (szerk.): *Religiozitate populară în Bazinul Carpatic I*. Veszprém, 1991;

Marcela Focșa, *Scoarțe românești*, Editura Științifică, București, 1970

Emilia Pavel, *Scoarțe și țesături populare*, București, 1989

Georgeta Roșu, Irina Nicolau, *Măști, Masks, Masques*, Muzeul Țăranului Român, București, 2002

Resurse legislative

Convenția - Cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate, adoptată la Faro, Portugalia la 27 octombrie 2005

Constituția UNESCO, adoptată la 16 Noiembrie 1945, Londra, Marea Britanie

Legea nr. 26 din 29 februarie 2008 privind Protejarea Patrimoniului Cultural Imaterial

Legea nr. 410 din 29.12.2005 privind Acceptarea Convenției pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, adoptată la Paris la 17 octombrie 2003

Ordinul Ministrului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național nr. 2436/08.07.2008 privind elaborarea Programului național de salvagardare, protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural imaterial

Ordinul Ministrului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național nr. 2491/27.11.2009 - pentru aprobarea Regulamentului de acordare a titlului de Tezaur Uman Viu

Legea nr. 248/2006 pentru adoptarea Convenției pentru protecția și promovarea diversității expresiilor culturale (2005)

Resurse online

Ministerul Culturii, www.cultura.ro

Comisia Națională a României pentru UNESCO, www.cnr-unesco.ro

Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale (C.N.C.P.C.T.),

Dosare candidatură pentru PMI UNESCO www.centrul-cultura-traditionala.ro

UNESCO, www.en.unesco.org

**Realizat,
Dr. Georgeta Roșu**